

Aan Gemeenten, provincies, organisaties van en voor mensen met beperkingen als gevolg van een chronische ziekte of handicap

Onderwerp De veiligheid van mensen met beperkingen

Doelstelling Ter informatie

Juridische grondslag -

Relaties met andere circulaire's -

Ingangsdatum 16 april 2007

Geldig tot

Circulaire

Datum
18 april 2007
Kenmerk
2007-0000030385

Onderdeel
DGV

Inlichtingen
Anja van Dam
T +31 70 426 7681
F +31 70 426 7713

Blad
1 van 5

Aantal bijlagen
0

Bezoekadres
Schedeldoekshaven
200
2511 EZ Den Haag

Postadres
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Internetadres
www.minbzk.nl

Datum
16 april 2007

Kenmerk
2007-0000030365

Blad
2 van 5

Recent onderzoek in opdracht van BZK geeft aan dat ongeveer 15 procent van de Nederlandse bevolking in geval van een calamiteit tegen problemen oploopt die het gevolg zijn van een persoonlijke beperking: ze zijn onvoldoende mobiel om te kunnen vluchten, raken in paniek omdat zij door een verstandelijke beperking niet weten hoe juist te handelen of nemen signalen niet waar door een zintuiglijke handicap. Dit percentage mensen dat minder zelfredzaam is neemt in de toekomst naar verwachting verder toe door de vergrijzing van de samenleving en steeds betere medische voorzieningen.

Hiernaast blijkt uit recent onderzoek van de Inspectie Openbare Orde en Veiligheid (IOOV) dat in de in dit onderzoek onderzochte gemeentelijke rampenplannen nauwelijks sprake is van concrete invulling van activiteiten die er op gericht zijn mensen die minder zelfredzaam zijn te evacueren.

Met deze brief wil ik, mede namens de staatssecretaris van VWS, daarom uw aandacht vestigen op dit onderwerp. Niet alleen bij de overheid, maar zeker ook bij de betreffende mensen en hun directe woonomgeving zelf krijgt dit veel te weinig aandacht. De veiligheid van thuiswonende mensen met beperkingen staat onvoldoende op de kaart. Deze mensen lopen mogelijk een groter risico bij incidenten als een brand. Dit hoeft echter helemaal niet nodig te zijn omdat een paar eenvoudige maatregelen de veiligheid aanzienlijk kunnen verhogen.

De meeste mensen met een beperking als gevolg van leeftijd, een handicap of chronische ziekte wonen tegenwoordig gewoon 'om de hoek'. Slechts een klein gedeelte woont in een verpleeghuis of een speciale woonvorm. Dat mensen zolang mogelijk zelfstandig blijven wonen past in de uitgangspunten van 'inclusief beleid' van het kabinet, waarbij mensen met beperkingen volwaardig deelnemen aan de samenleving. Om zelfstandig te kunnen wonen, moet vaak heel wat geregeld worden. Eén van de belangrijkste aspecten zou de zorg om de eigen veiligheid moeten zijn. Maar net zoals de meeste andere Nederlanders is dit nu juist een onderwerp waar niet of zelden bij stil wordt gestaan. Probleem is dat mensen met beperkingen een veel kleinere kans hebben om heelhuids uit een benarde situatie te ontsnappen dan mensen zonder beperkingen. De samenleving moet hier dus extra aandacht aan besteden. Gewoon 'om de hoek' wonen betekent namelijk ook dat hulpverleningsdiensten niet weten dat in een huis iemand woont die extra aandacht nodig heeft. De Taskforce Handicap en Samenleving heeft mij vanuit haar verantwoordelijkheid gewezen op deze effecten van het inclusieve beleid.

Mensen moeten zich bewust zijn waar de verantwoordelijkheden voor veiligheid liggen. Verantwoordelijkheden van mensen met een beperking en hun directe woonomgeving, maar ook verantwoordelijkheden van de hulpverleningsdiensten en de bestuurlijke organisatie.

Mensen met een beperking als gevolg van een handicap of chronische ziekte
Mensen met een beperking die zelfstandig wonen hebben in principe net zo goed een eigen verantwoordelijkheid voor hun eigen veiligheid als mensen zonder beperkingen. Zij, of mensen in hun omgeving, kunnen zelf bovendien verschillende maatregelen treffen om hun eigen veiligheid te verhogen, bijvoorbeeld door afspraken te maken met de burens.

Gemeenten

Waar mensen met een beperking hun eigen verantwoordelijkheid niet kunnen nemen, waar met andere woorden de grens van hun verantwoordelijkheid bereikt is, begint de taak van de samenleving en de overheid. Hierbij zijn op uitvoeringsniveau vooral gemeenten aan zet. De Wet Rampen en Zware Ongevallen (en onderliggende regelingen)¹ geeft gemeenten de taak om rekening te houden met mensen met een beperking in noodsituaties.

Lokale platforms en belangenorganisaties van mensen met een handicap of chronische ziekte

Waar het gaat om de veiligheid van mensen met een beperking spelen ook lokale platforms en belangenorganisaties een belangrijke rol. Zij hebben immers de mogelijkheden om het onderwerp onder de aandacht te brengen bij gemeenten en hun eigen achterban en weten het beste welke problemen mensen met een bepaalde beperking ondervinden en wat ze wel en niet kunnen.

Zoals gezegd kan een aantal kleine maatregelen al een flink verschil maken. We zitten dan ook niet stil. Op verschillende fronten zijn al acties ingezet.

- De rampencampagne 'Denk vooruit' is in september 2006 van start gegaan voor het Nederlandse publiek. Begonnen is met een zeer algemene boodschap gericht op alle inwoners van Nederland. De gemeente speelt in het uitdragen van deze campagne een belangrijke rol. Het komend jaar zal deze publiekscampagne verder worden aangescherpt voor specifieke doelgroepen en andere ramptypen. Een aangepaste boodschap met extra aanbevelingen zal zich richten op mensen met een beperking die zelfstandig wonen.
- Het ministerie van BZK verkent momenteel met het Nederlands Instituut Fysieke Veiligheid (NIFV) op welke wijze de les- en leerstof voor het brandweerpersoneel aangevuld moet worden, om er voor te zorgen dat hierin voldoende aandacht wordt geschonken aan hulpverlening aan mensen met een handicap tijdens hectische omstandigheden.
- Om bewustwording bij hulpverleners verder te vergroten wordt aanbevolen te oefenen met mensen met echte beperkingen, en niet alleen met lotus slachtoffers. Het brandweerkorps van De Bilt heeft hier al ervaring mee. De Taskforce Handicap en Samenleving heeft in samenwerking met het korps en het

¹ Besluit Kwaliteitscriteria Planvorming Rampenbestrijding artikel 9-d en 11-d

Datum
16 april 2007

Kenmerk
2007-0000030365

Blad
4 van 5

lokale platform van mensen met en beperking de DVD "niet bang maar voorbereid" mogelijk gemaakt. Dit is een praktische DVD² met voorbeelden van hulpverleners die te maken krijgen met iemand met een handicap.

- Het ministerie van BZK laat momenteel een oefenbank opzetten. Op deze oefenbank zijn allerlei gegevens terug te vinden over bepaalde soorten oefeningen en de daarbij opgedane ervaringen. Het onderwerp 'minder zelfredzame burgers' krijgt hierin ook een plaats om er voor te zorgen dat dit specifieke onderwerp onderdeel gaat uitmaken van nieuwe oefeningen.
- Het ministerie van BZK heeft enkele jaren geleden een subsidieregeling ter bevordering van het multidisciplinair oefenen in het leven geroepen. Deze regeling onderstreept het grote belang dat het ministerie hecht aan een adequate voorbereiding op mogelijke incidenten. Hierbij moet ook rekening worden gehouden met minder zelfredzame burgers als onderdeel van de te houden oefeningen. Meer informatie over de subsidieregeling treft u op www.effectieoefenen.nl.
- BZK heeft samen met VROM een verkenning laten doen in de internationale literatuur naar het menselijk gedrag bij brand. Hierbij is zijdelings ook aandacht besteed aan mensen met een beperking. Dit literatuuronderzoek moet er toe leiden dat meer inzicht wordt verkregen over het algemeen vluchtgedrag van uit gebouwen.
- De veiligheid van mensen met een beperking is aandachtspunt binnen het Actieprogramma Brandveiligheid dat door de minister van BZK onlangs aan de Tweede Kamer is aangeboden³.
- Met het vormen van de veiligheidsregio zal het accent verschuiven van het (gemeentelijk) rampenplan naar het (regionale) crisisplan. Ten aanzien van de vulling van deze regionale crisisplannen blijven de gemeenten een verantwoordelijkheid houden. Momenteel worden de kaders voor de crisisplannen ontwikkeld. Deze plannen zullen ook aandacht moeten besteden aan mensen die meer dan gemiddeld afhankelijk zijn van hulp en ondersteuning van anderen. Op deze manier moet de door de IOOV geconstateerde situatie worden verbeterd.

Zoals u heeft kunnen lezen heb ik inmiddels één en ander opgestart. Ik verwacht van u dat u nadenkt over of en hoe u hierop kunt aansluiten. Hiernaast zijn er ook acties die u zelf kunt opstarten. Ik noem u een paar voorbeelden.

- Een van de belangrijkste knelpunten is dat hulpverleningsdiensten niet goed weten waar mensen met een beperking wonen en wanneer dus met extra mensen of materieel uitgerukt moet worden. Een eenvoudige oplossing is om er voor te zorgen dat bij 112-oproepen de meldkamer doorvraagt of mensen met beperkingen aanwezig zijn.

² Deze DVD kunt u opvragen bij de Taskforce Handicap en Samenleving via info@tfhs.nl

³ Tweede Kamer stuk 26956 nr. 46.

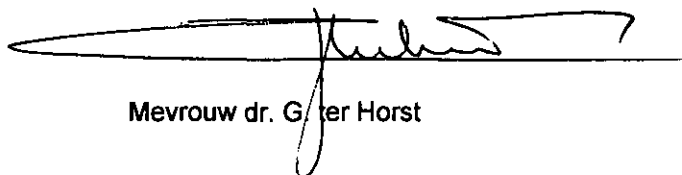
Datum
16 april 2007

Kenmerk
2007-0000030365

Blad
5 van 5

- Gemeenten zouden hun inwoners de mogelijkheid moeten geven om zich te registreren wanneer zij verminderd zelfredzaam zijn. Deze informatie kan dan door de hulpverleningsdiensten worden gebruikt bij uitrukken. Een goede manier om dit te doen moet nog nader vormgegeven worden.
- Patiëntenverenigingen en belangengroepen kunnen hun achterban wijzen op het belang van aandacht voor de eigen veiligheid. Zij kunnen hen informeren over preventie en het uitwisselen van ervaringen en kennis. Maar er zijn op lokaal niveau ook andere organisaties actief die hierin een belangrijke rol hebben. Dit zijn bijvoorbeeld medewerkers van de MEE organisaties⁴ en van de thuiszorg. Zij komen immers bij mensen met een handicap thuis of zien hen op kantoor.
- De lokale platforms kunnen de gemeente in het kader van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo) aanspreken op het onderwerp veiligheid en in gesprek te gaan met de brandweer en met de dienst openbare orde en veiligheid. De Wmo vraagt van gemeenten de plannen voor de invulling van de Wmo voor advies voor te leggen aan vertegenwoordigers van de belanghebbenden. Gemeenten kunnen ook hun rampenplannen en hun procesdraaiboeken aan deze groep voorleggen, om vanuit de ervaringsdeskundigheid te toetsen op verwachte effectiviteit.

DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES,

Mevrouw dr. G. J. Horst

⁴ MEE- organisaties ondersteunen mensen met beperkingen door te informeren en de weg te wijzen naar de juiste instanties

